

груп суспільства з поліцією. Співпраця з населенням щодо виявлення і вирішення місцевих проблем та здійснення охорони громадського порядку є необхідною умовою протидії злочинності. Здійснення поліцією функції соціального обслуговування та протидії правопорушень є пріоритетом діяльності поліції. Слід максимально запровадити принцип партнерської взаємодії, що передбачає не тільки інформування населення, а і налагодження ефективного зворотного зв'язку, проведення відповідної роз'яснювальної роботи, встановлення громадського контролю за діяльністю Національної поліції. Отже, в важких умовах, які склалися для України, втілення й дотримання на практиці партнерських відносин між громадськістю та поліцією стане ефективним інструментом протидії злочинності, та як наслідок покращення рівня життя населення й іміджу держави на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року // Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mvs.gov.ua/ua/pages/strategiya_2020.htm
3. Проневич О.С. Німецька та польська моделі партнерської взаємодії поліції та населення на локальному рівні / О.С. Проневич // Форум права. – 2011. – № 4. – С. 600–606.

Ключові слова: Community Policing, протидія злочинності, правоохоронна діяльність, СоР.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Дикий О. В.

***Силко Катерина Володимирівна,
Артьомов Олександр Сергійович***

студенти 4 курсу, 1 потоку, 3 групи
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДИФУЗИЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Поняття дифузії відповідальності є одним із мало розроблених питань в кримінології. Підґрунтям для дослідження дифузії відповідальності можна вважати так званий «ефект свідка» або

«синдром Дженовезе». Вперше він був описаний в зв'язку з убивством Кітті Дженовезе в 1964 році в Квінсі (м. Нью-Йорк). Кітті Дженовезе було нанесено велику кількість поранень, від яких вона померла, жертва була вбита особливо жорстоким шляхом о третій годині ночі. При цьому більше 10 свідків бачили ті, чи інші епізоди нападу, але ніхто з них не викликав поліцію до тих пір, поки злочинець не зник. Цей випадок став яскравою ілюстрацією ефекту свідка, коли кожен з очевидців вважає, що допомогти постраждалому повинен не він, а хтось інший.

Одним із факторів, які пояснюють описаний вище ефект, є саме дифузія відповідальності. Л. Блекман визначав дифузію відповідальності як явище суб'єктивного розподілу відповідальності за будь-який вчинок між декількома членами групи, в результаті чого рівень відповідальності кожного члена стає значно нижче початкового. Явище дифузії відповідальності виникає за умови вчинення дії або протидії групою людей і при цьому складно встановити, хто конкретно повинен нести за нього відповідальність. Дифузія відповідальності зазвичай спостерігається в групі або в натовпі людей [1, с. 439].

Таким чином, чим більше людей, тим нижче кожен з них оцінює рівень власної відповідальності за свої дії або бездіяльність. В результаті, цей психологічний феномен проявляється в повній бездіяльності людей, які стали свідками надзвичайної ситуації, в тому числі злочинних дій.

Необхідно згадати експеримент Джона Дарлі з Нью-Йоркського університету і Бібба Латане з Колумбійського університету. В ході експерименту студенти підготовчого курсу психології Нью-Йоркського університету приймали участь в обговоренні адаптації до університетського життя і говорили один з одним про проблеми, які в них виникають. Всі учасники знаходилися в окремих кімнатах і могли спілкуватися виключно по телефону, причому тільки з однією людиною за раз. Всі студенти були поділені на три групи. Перша група вважала, що говорить тільки з однією людиною, друга – що з двома, а третя група думала, що спілкується з п'ятьма людьми. Насправді всі голоси були записані на плівку і досліджувані розмовляли з вигаданими співрозмовниками. На початку дослідження перший учасник повідомив, що він не може адаптуватися до життя в Нью-Йорку і що у нього через стрес іноді трапляються випадки епілепсії. Далі слово передавалось наступному, після чого, коли всі висловилися по черзі, слово знову було надано першому студенту, і той симулював епілептичний приступ.

Дослідники чекали чотири хвилини і фіксували, скільки учасників допоможе студенту у критичній ситуації (тобто, хто з них покине кімнату і викличе експериментаторів). Як наслідок, вони помітили, що чим більше було число умовної групи, тим менше студентів приходило на допомогу. В групі, де було дві людини, майже всі 100% учасників

закликали на допомогу і затримка складала менше хвилини. В групі, де було три людини, процент знизився до 85 і час затримки досяг трьох хвилини. У третій групі з шести чоловік допомагали 60% студентів і затримка складала близько чотирьох хвилин.

Таким чином, вчені змогли підтвердити свою гіпотезу про те, що в основі такої поведінки лежить дифузія відповідальності. Так само психологи відзначили, що розподіляється не тільки відповідальність, але й вина та осудження [2, с. 881].

В іншому експерименті взяли участь студенти-волонтери, які погодились обговорити університетські проблеми. Спочатку їх просили заповнити анкету. Через кілька хвилин в кімнату, в якій сиділи студенти, через вентиляційний отвір подавався дим. Експериментатори фіксували проміжок часу, протягом якого досліджувані повідомляли про це. Учасники опинилися в різних умовах: на одинці, з двома помічниками експериментатора — основними учасниками, з трьома такими «учасниками». 55% учасників, які були наодинці, повідомили експериментатора про дим протягом перших двох хвилин. Із других груп так діяли тільки 12% учасників. Через 4 хвилини 75% учасників, які перебували в кімнаті одні повідомили про небезпеку. В других експериментальних групах кількість учасників, які почали діяти, не змінювалися. Як бачимо, спрацював процес соціального порівняння, коли ніхто не хотів виділятися.

Пояснення причин виникнення описаної поведінки відноситься в більшій мірі до сфери психології. Проте, із вище викладеного можна зробити висновок, що в наслідок дифузії відповідальності особа, не бажаючи виділятися з натовпу та перекладаючи відповідальність на оточуючих, просто не реагує на те що відбувається. Виникає питання, чи повинні такі особи нести відповідальність за свої дії чи бездіяльність. Кримінальний кодекс України встановлює відповідальність за дії або бездіяльність осіб, які пояснюються дифузією відповідальності. Наприклад ст. 136 закріплює відповідальність за ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або ж за неповідомлення належним установам чи особам про знаходження іншої особи в небезпечному для життя стані.

Як висновок, слід зазначити, що отримані в ході описаних експериментів результати допомогли в розробці заходів, які можуть змінити соціальну поведінку людей в критичних ситуаціях. Знання про дифузію відповідальності дозволяє людині зрозуміти свою особисту відповідальність за власні дії чи бездіяльність. Так, експерименти Артура Бімана, в яких брали участь його студенти, показують, що, як тільки люди усвідомлюють, що означає «дифузія відповідальності», вони стають більш чуйними в будь-якій ситуації, незалежно від кількості сторонніх очей. Тож, на думку авторів, одним із основних напрямів протидії описаному явищу є проведення навчальної роботи з

населенням щодо роз'яснення таких феноменів, як ефект свідка та дифузія відповідальності.

Список використаних джерел

1. Bickman, L. (1975). Social influence and diffusion of responsibility in an emergency. // Journal of Experimental Social Psychology, 8, 438-445.
2. Mathes, E. W. & Kahn, A. (1975). Diffusion of responsibility and extreme behavior. Journal of Personality and Social Psychology, 31, 881-886.

Ключові слова: дифузія відповідальності, ефект свідка, ненадання допомоги, синдром Дженовезе, розподіл відповідальності.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Дикий О. В.

Слободянюк Тетяна Миколаївна

студентка 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕПАРТАМЕНТ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Одним із найпоширеніших видів злочинності у сучасному світі є економічна злочинність. Злочини у сфері економіки як відкрито, так і латентно, протистоять суспільству й державі, а процес протидії тягне за собою певні складнощі та проблеми. Підвищення рівня злочинності в Україні посприяло прийняттю низки нормативно-правових актів та утворенню системи відповідних органів діяльності яких спрямована на боротьбу із злочинністю. Одним із таких органів є Департамент захисту економіки Національної поліції України. Актуальним питанням на даному етапі є проблематика його діяльності на сучасному етапі.

Постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015 р. було утворено юридичну особу публічного права – Департамент захисту економіки Національної поліції України (Далі – ДЗЕ НПУ) як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції з вертикальним підпорядкуванням, на який покладено функції протидії злочинності у сфері економіки [1]. Цей орган бере участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері боротьби із злочинністю, захисту економіки та об'єктів права власності. Виявлення, запобігання та припинення злочинів у сфері економіки – основна мета діяльності даного органу. Основним напрямом діяльності є протидія корупційним проявам серед органів державної влади та органів місцевого самоврядування, протидія розкрадання коштів